

Залецька Н.
магістрантка II курсу спеціальності 242 Туризм
Науковий керівник – доц. Царик П. Л.

ПЕРСПЕКТИВА ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ ЗБАРАЗЬКОГО РАЙОНУ

Мета статті – охарактеризувати стан рекреаційних ресурсів та перспективи формування туристичної галузі Збаразького району.

Виклад основного матеріалу: Збаразький район входить до складу Подільського туристичного району площа якого становить 60,9 тис. км² або 10,1% загальної території України. Характерними особливостями району є невисокий рівень промислового розвитку, порівняно сприятлива екологічна ситуація, значний потенціал рекреаційних ресурсів, зручне геополітичне і транспортне положення.

Рельєф Подільського туристичного району відрізняється великим різноманіттям. Пологі рівнини чергуються з горбогір'ями, глибокими річковими долинами з крутими схилами, ярами та балками.

В рекреаційних цілях можуть використовуватись об'єкти природно-заповідного фонду, найбільш значущими серед яких є природний заповідник Медобори та його філія - Кременецькі гори, національний природний парк «Подільські Товтри».

На території Подільського туристичного району зберігається значна середньовічна спадщина у вигляді замків та фортець. Архітектурна спадщина більш пізніх часів представлена культовими спорудами, палацами, адміністративними та жилими будинками XVIII-XX ст..

Буремні історичні події, що відбувалися на території сучасної Збаражчини, залишили свій відбиток в її історико-культурній та архітектурній спадщині.

Чудовими палацово-парковими комплексами славляться місто Збараж та смт Вишнівець [1].

Збаразький район знаходиться в північній частині Тернопільської області. Він межує з такими районами: на півночі та на північному заході з Кременецьким, на заході із Зборівським, на південному заході та півдні з Тернопільським, на південному сході із Підволочиським, на сході із Лановецьким і на північному сході з Шумським районом. Район розміщений у межах західноукраїнської лісостепової фізико-географічної провінції. Завдяки мікрокліматичним умовам температура в районі дещо нижча, ніж в інших місцях області: пересічна температура січня – 6,7°C, липня +17,8°C. Збаражчина входить у вологу, помірно теплу агрокліматичну зону. Ріки району належать до

басейну Дністра (Гнізна) та Дніпра (Горинь). Створено 23 ставки (загальна площа 292 га). Площа лісів і лісових насаджень – 7,0 тис. га. Переважає дуб, граб, ясен, трапляється бук; з хвойних – сосна, ялина, модрина; росте також береза, осика, тополя, липа. На території Збараського району – Вишнівецький парк – пам'ятка садово-паркового мистецтва (національного значення), 4 заказники та 11 пам'яток природи (всі – місцевого значення) [5].

Територію району перетинає унікальне геологічне утворення – Товтровий кряж, найвища частина якого – Медобори – перетинає межі області від Кременецького горбогір'я через м. Збараж, м. Скалат Підволочиського району до смт Гусятин пасмом завширшки від 6 до 12 км [4].

З огляду на характеристику району добре налагоджена туристична інфраструктура та транспортні зв'язки з іншими областями, що виступають стимулюючими чинниками для розвитку різних видів туристичної діяльності: сакрального, пізнавального, наукового, подієвого (фестивального, пригодницького), сільського зеленого, екотуризму та ін. В той час, як клімат є визначальним під час розміщення відпочинково-оздоровчих об'єктів, формування туристичних центрів та створення необхідної інфраструктури. Кліматичне тло території значно пов'язане з характером рельєфу. Адже неврахування цих особливостей призводить до зниження його привабливості, а відтак економічну недоцільність експлуатації. Річки, озера і озерця не можуть повністю задовольнити попит на відпочинок біля води, оскільки багато з них, особливо невеликі, сильно забруднені і маловодні. Озера часто віддалені від великих міст і промислових центрів або розміщені в місцях, важкодоступних для масового відвідування рекреантів. Багаточисельні озерця мають, в основному, місцеве рекреаційне значення. Лісовий фонд і його якісні параметри становлять передумову розвитку масового відпочинку і навіть лікування. Задля використання лісів необхідно враховувати групи лісів, лісистість території (відношення лісопокритої площі до загальної), а також їхній склад, що визначає ступінь фітонцидності насаджень. Мисливські угіддя, які можуть охоплювати значні території, в тому числі ліси, неужитки, також приваблюють специфічний контингент відпочиваючих, котрі, купуючи ліцензії для відстрілу тварин, витрачають чималі кошти, що можуть (і повинні) використовуватися для поновлення та збереження лісових ресурсів. Також ватро наголосити, що у рельєфі значну увагу приділяють гірській місцевості. Адже мальовничі пейзажі, цілюще повітря, можливість займатися

гірськолижним туризмом, альпінізмом й іншими видами активного відпочинку широко використовують у багатьох країнах світу.

За останні роки в районі має місце позитивна тенденція до збільшення кількості обслугованих туристів і у зв'язку з цим зростання обсягів наданих туристичних послуг.

Незважаючи на певні досягнення у розвитку туристичної індустрії, галузь потребує подальшого розвитку і залучення значних інвестицій у її розбудову.

Оскільки, матеріально-технічна база туристично-рекреаційних об'єктів не відповідає сучасним вимогам і потребує значних капіталовкладень для переоснащення та модернізації. Сьогодні питання збільшення туристичних потоків в район прямо пов'язано з проблемами організації розміщення туристів і будівництвом сучасних закладів сервісного обслуговування туристів. Вкрай недостатньо використовується потенціал розвитку туризму в сільській місцевості. Недостатнім є рівень забезпеченості автомобільних доріг туристичною, сервісною та інформаційною структурою (відсутність рекламних щитів та єдиної системи маркування автошляхів щодо об'єктів туризму). Гальмують розвиток туризму в районі відсутність індустрії відпочинку та розваг, недостатня кількість облаштованих місць короточасного відпочинку туристів, незадовільний стан доріг, відсутність під'їздів до багатьох популярних туристичних об'єктів; незадовільний стан більшості пам'яток культурної спадщини, недостатня забезпеченість туристичної галузі висококваліфікованими спеціалістами, відсутність системного рекламного та інформаційного забезпечення [2].

Важливим фактором розвитку туристичної галузі є наявність відповідного природно-рекреаційного та історико-культурного потенціалу району. Аналіз його дає підстави вважати, що туризм на Збаражчині має значні можливості та перспективи. З огляду на те, що створення одного робочого місця у секторі туризму обходиться у десять разів дешевше, ніж у виробництві, ця галузь є однією з найбільш перспективних у питаннях подолання проблеми безробіття (згідно з даними Всесвітньої туристичної організації).

Туризм спроможний дати важливий імпульс для господарського та соціального розвитку району. Туристична діяльність істотно впливає на розвиток понад 50 секторів економіки. Найбільші можливості для розвитку можуть отримати такі галузі як торгівельне, побутове та транспортне обслуговування, будівництво, сільське і готельне господарство, виробництво сувенірних виробів.

В Збаразькому районі розміщено понад 80 пам'яток архітектури та історії, зокрема далеко відомі за межами України – Збаразький замок та

Вишнівецький палацово-парковий комплекс, які входять до складу Національного заповідника «Замки Тернопілля», функціонує чотири заклади розміщення туристів та одинадцять закладів харчування, які можуть обслуговувати туристів.

На даний час через місто Збараж пролягає туристичний маршрут «Золоте кільце» на Вишнівець – Кременець – Почаїв.

У районі проводиться певний обсяг робіт з розвитку туристичного бізнесу. Зокрема видано багато буклетів, листівок і різних довідників про місто Збараж та селище Вишнівець. Відновлено та реконструйовано ряд важливих пам'яток архітектури і історії.

Питаннями розвитку туристичної інфраструктури на території району займаються Національний заповідник «Замки Тернопілля» а також виконавчі комітети Збараської міської ради і Вишневецької селищної ради.

Збараж тісно співпрацює з польськими містами Глубчце, Любомеж, Мездна, Болеславець та Щецін, з якими укладено договори про співробітництво.

Кожного року біля 50 тис. туристів відвідує м. Збараж, з них майже 40 тис.чол. (або більше 80 %) громадяни Польщі.

У районі прийнята і діє «Програма розвитку туризму в Збараському районі на 2016-2020 роки».

Гальмують розвиток туризму недостатня наявність індустрії відпочинку і розваг та облаштованих місць короткочасного відпочинку туристів, незадовільний стан доріг, відсутність під'їздів до багатьох популярних туристичних об'єктів, незадовільний стан більшості пам'яток культурної спадщини, відсутність системного рекламного та інформаційного забезпечення.

Недостатність коштів змушує вишукувати нетрадиційні джерела фінансування об'єктів туризму. Так Національний Заповідник «Замки Тернопілля» виграв грант у посольства США на суму понад 156 тис. дол. США для відновлення палацу Вишнівецьких у смт Вишнівець [3].

З метою надання нового поштовху розвитку туризму, як високорентабельної галузі економіки, покращення рівня туристичної інфраструктури району та привабливості серед гостей краю потрібно брати участь у конкурсах та грантах інвестиційних проектів у сфері розвитку туристичної інфраструктури; розміщувати у засобах масової інформації, соціальних мережах публікації про туристичний потенціал Збараського району; відновити функціонування садиб «зеленого туризму»; організувати один з видів пасивного (оздоровчого) туризму – бджолотерапії; забезпечити підготовку необхідних матеріалів для

відкриття двох туристичних маршрутів (піший і велосипедний), що охоплює м. Збараж і його околиці; проводити уроки краєзнавства і туризму в школах району на тему – «Збаражчина туристична»; організувати екологічні акції на популярних об'єктах історичної спадщини та природно-заповідного фонду.

Список використаних джерел

1. В'їзний туризм /Авторський колектив: Коваль П.Ф., Алешугіна Н.О., Андрєєва Г.П., Зеленська О.О., Григор'єва Т.В., Пархоменко О.Г., Дудко В.Б., Михайловський М.О., Бондар С.І. Навчальний посібник: Ніжин, Видавництво Лук'яненко В.В., 2010. – 304 с.
2. Збаразька районна державна адміністрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oda.te.gov.ua/zabarazka/ua/catalog/item/46658.htm>.
3. Збаразька районна державна адміністрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oda.te.gov.ua/zabarazka/ru/catalog/item/56354.htm>.
4. Пушкар Зоряна, Пушкар Богдан Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія. - 2013. - №2. - С.153-164.
5. Тернопільщина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://irp.te.ua/zbarazky-yaon/>.

Кіперчук К.

*магістрантка II курсу спеціальності 242 Туризм
Науковий керівник – доц. Заставецький Т. Б.*

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В НОРВЕГІЇ

Постановка проблеми. Дослідження Норвегії, як туристичної дестинації, оцінка її рекреаційних можливостей та порівняння з іншими скандинавськими країнами є важливою передумовою для прогнозування та планування міжнародного туризму в даній країні. До Скандинавського субрегіону належать такі країни: Швеція, Норвегія, Данія, Фінляндія, їх поєднують економічні, соціальні та політичні фактори, а також історичні та національно-культурні особливості.

Туристична індустрія в Норвегії у 2018 році забезпечила близько 9% ВВП країни, зайнятість у цій галузі становила 336 тис. осіб (близько 12,5% від загальної зайнятості в країні). Щорічний дохід від туристичної діяльності та супутніх послуг становить близько 39 млрд доларів США [1]. Крім позитивних економічних показників, Норвегія має також ряд якісних переваг: вільний вихід до моря з унікальною береговою лінією, цілорічний туристичний сезон, широкий спектр туристичних послуг, що надаються; щільна транспортна мережа, доступність об'єктів відвідування. Всі перелічені факти підтверджують